

A FŐVÁROS PÉNZÜGYI POLITIKÁJA.

1.

Beszéljünk hát egyszer arról, ami nincs. Van a fővárosnak szociális politikája, van iskolapolitikája, van telekpolitikája, van beruházási programja, és van kerületi klikkpolitikája. De kommunális *pénzügyi* politika eddig nem volt és most Budapest renaissance-korában sincsen. Előre megfontolt, a pénzügyi hatásokat mérlegelő, rendszeres és öntudatos pénzügyi gazdálkodás a városházán ismeretlen. Soha nem feszélyezik a főváros úrait a pénzügyi tekintetek. Csakis a pénzügyi politika e hiánya mellett alakulhatott ki nálunk az a fogalom, melyet „fővárosi gazdálkodás“-nak neveznek és amelynek tartalmát a slendriánság, a nemtörődömség, a hozzá nem értés, a pénzügyi balekség adja. Ha nem így volna, nem gyökeredzhetett volna meg a közvéleményben a fővárossal kapcsolatban olyasféle köztudat, mely egy kézlegyintéssel tér napirendre a fővárosi financiák kusza ziláltsága fölött és a mely a lapok fővárosi hirrovatában a „Hogyan gazdálkodnak a városházán?“ közleményekből merít bőségesen tápot. Ez a köztudat nem csal. És bár a perrend szabályai szerint a köztudomás maga is bizonyítási eszköz és így nem szorúl bizonyításra, mégis igazolni próbáljuk ennek a köztudatnak a helyességét és indokoltságát.

A főváros mai kormányzatának hivei utalnak a községi háztartás rendezett voltára. Arra, hogy a főváros zárszámadásai két év óta felesleget mutatnak, így tehát a deficitet el tudtuk hárítani. A tény maga igaz. Deficit pillanatnyilag és tegyük hozzá: egyelőre sincsen. De tessék mindjárt hozzátenni, hogy a deficitmentesség egy szerencsés véletlennek, nem pedig a szerves fejlődésnek és a főváros okszerű pénzügyi gazdálkodásának az eredménye. A koalíciós kormány — nyilván kortesszemponatokból — nagyon bőkezűen bánt el a székesfővárossal. A főváros fejlődéséről szóló törvényben olyan ajándékokkal halmozta el Budapestet, amely a község háztartását az akkor már rémes közelségben fenyegető deficit örvényéből visszarántotta. Azonkívül pedig három év előtt éppen a deficit elől való menekvés céljából a községi pótdadókat teljes 8%-kal felemelte. Az adósróf csavarásában kommunális fináncpolitikusaink is mestereknek bizonyultak. Ez egyetlen tekintetben tényleg van finánciális érzékük. Adót emelni, azt tudnak.

Ámde a községi háztartás e pillanatnyi egyensúlya egyáltalán nincs biztosítva a jövőre nézve. Egyelőre eltekintünk a beruházásoktól és csak a rendes szükségletet tartjuk szem előtt, az adósság, kamatszolgálat

rengeteg megnövekedését nem számítva. A rendes szükségletben is a büdzsé évente legalább is 15 millió korona pluszt tüntet fel, mely növekedés tulnyomó része a *személyi* kiadások roppant nagy szaporodására esik. Legrohamosabb az *iskolaügyi kiadások* mértéktelen növekedése. Itt manifesztálódik leginkább a főváros teljes pénzügyi gondtalansága. Kultúr-amatőrség, tanügyi fantaszták minden számadás nélküli pazarlása dühöng e részben és segít megásni a főváros pénzügyi konszolidáltságának a sírját. Hihetetlen bőkezűséggel varázsolják elő a földből a szebbnél-szebb, díszesebbnél-díszesebb iskolapalotákat. Künn, a messze kültekén, drága frizes, freskó-festéses, majolika és eozin homlokzatú tankastélyok a szegény mezitlábak, felruházandó, éhes gyermekek számára! Az iskolaügyi mánia már egymagában kvalifikálná a főváros vezetőit a pénzügyi gondnokság alá helyezésre. És ne gondoljuk, hogy a fővárosi kultúrsmokkság és nagyzási örület megelégszik elsőfokú iskolák létesítésével, az elemi oktatás ellátásával. Dehogy! A községi feladatok körét messze túlszárnyalólag középfokú és főleg szakirányú iskolák egész nagy sorozatát teremti meg és látja el a főváros, melyekhez magyarán semmi köze se volna. A kommunális kultúr-snobizmus már odáig ment el, hogy egy fővárosi tanítóképzőt akart létesíteni. Csoda, hogy kommunális papnevelő- és orvosi fakultás még nincs. És az állam persze szívesen veszi a főváros balekségét. Oly tanintézeteket, melyek ellátása tulajdonképpen állami feladat volna, reászó vagy legalább is nagylelkűen átengedi a fővárosnak. Ez az elnagyolt kultúrpolitika pedig pénzügyileg természetesen a leghátrányosabb. A községi tanításban — igen helyesen — legalább tere nyílik az ingyenes oktatásban, úgy hogy a rengeteg kiadásokkal szemben ez ágazat bevételei elenyésző csekélyek. A község iskolapolitikája lesz egyik főokozója a deficitnek.

Halljuk a védekező ellenvetést. A főváros szent kötelességet, kultúrmissziót teljesít, a mikor az iskolaügyre áldoz! Helyes! Tessék célszerűen fejleszteni az elemi oktatást, a melyet még valahogy reá lehet sózni a községre. De abszurdum, és sehol a világon nincs meg, hogy a község a kultúrfeladatok ily rengeteg tömegét és súlyát magára vegye, hogy az állami hatáskört és terhet szinte kimondhatatlan gyönyörűséggel a kezei közé kaparintsa, csak azért, mert az iskolaügy a kitünő Barchynak első szerelme, melynek tanácsjegyző és tanácsnok korában áldozott s a melynek kétségtelenül avatott ismerője és munkása. Mit szólna hozzá a pénzügyminiszter, ha például egy nagy koncepciójú kultuszminiszter azzal a pretenzióval lépne fel, hogy egy csapással nagygyá fejleszti közoktatásunkat, tessék hát ötven vagy száz milliót iskolákra kifizadni? Ugy-e bár a pénzügyminiszter elővenné a ceruzáját és kiszámítaná kollegájának, hogy pénzt, sok pénzt, nagyon sok pénzt erre a célra nem adhat, mert az állam háztartását még az iskolaügy szent célja érdekében sem szabad megingatni.

Sajnos, ilyen pénzügyminisztere nincsen Budapest székesfővárosának, pedig a költségvetése már túlszárnyalja egyes Balkánállamok büdzséjét. A *városházán egyáltalán nincs pénzügyi szakférfiú*. A pénzügyi ügyosztály vezetői jönnek-mennek. A ki tegnap még kulturpolitikus volt, ma hirtelen kincs-

tárnokká lesz. Egyik ügyosztályból a másikba helyezik az erőket és a tisztviselői karból nincs alkalma senkinek sem ezt a legnehezebb szolgálati ágat megtanulni, magát abba beleélni, annak minden rejtett vonatkozását megismerni és elsajátítani. Vaszilievits után jött Bódy, Bódy után Festetich, és ez után ismét egy más tanácsnok fog jönni, aki talán sohasem dolgozott a pénzügyi ügyosztályban. A városházán is úgy vélik, hogy a kinek az isten megadta az állást, annak megadja a pénzügyi tudományt is hozzá. Ez a nagy tévedés. És a tévelyedésnek szomorú következménye a fejetlen és felelőtlen pénzügyi gazdálkodás.

A községi háztartás pillanatnyi egyensúlyát szerencsés véletlennek köszöni. De miből, milyen véletlenből fogja meríteni a jövőben a főváros azt a többjövédelmet, a mely a rohamosan szaporodó kiadások fedezésére szükséges lesz? Az állam újabb bőkezű ajándékára számítani nem lehet. Erre a külső segítségre nem baziroszhatjuk többé a főváros háztartásának egyensúlyát. A deficitnek el kell jönnie, a számok esalhatatlan ereje bizonyítja ezt. És végképp megrontja a háztartás mérlegét a beruházási akció, mely pénzügyileg teljesen el van kontárkodva. A számbeli illusztrálással nem maradunk adósok.

A FŐVÁROSI TÖRVÉNY REVIZIÓJA.

Városházi vezérek
nyilatkozatai.

Alant néhány vélemény következik, a főváros vezetőinek egységes véleménye a fővárosi törvény reformjáról. Nem új ötlet ujsághasábokon ankétet rendezni erről a nagyfontosságú kérdéstről. Budapest ügyeit intéző férfiak messze hangzó szava több mint tíz éve kéri ezt a kormányhatóságtól.

Mindenki belátta a fejlődést akadályozó törvény tarthatatlanságát, maguk a legfőbb illetékesek: a mindenkori kormányok is. A politika azonban a maga átkával elnyomta ezt a problémát is és a belátás nem érvényesülhetett a főváros javára.

Most újból történt valami. Miniszteri kijelentéseket hallottunk, hogy az új fővárosi törvény készül. Lehet, hogy a miniszteri kijelentés megbízhatóságának fokmérője az a közöny, melylyel a városházán a bejelentést fogadták. A város érdekét kívántuk szolgálni, amikor az ügyekben döntő vezetőket, sok ezer budapesti polgár bizalmának letéteményesét kértük fel, járuljanak ők hozzá az eszmék tisztázásához.

Dr. Plattny György, a budai szabadpolgárok egyik vezetője így körvonalozza pártjának a reformról való álláspontját:

Az új fővárosi törvény alapelveire nézve azon programhoz vagyok kötve, melyet az elsőkerületi szabadpolgári párt vall magának. E szerint a reform három főirányban eszközözlendő: először a *választói jog kiterjesztése*, általános választó jog alapján, másodsor a *virilizmus eltörlése*, harmadszor az *összeférhetetlenség szigorítása* és természetes szabályozása. Ezen kereteken belül minket a főváros önkormányzatának minél nagyobb mértékben való érvényesítése vezet, mihez képest a főpolgármesteri állás eltörlendő és különösen a vagyoni kérdésekben a fővárosnak nagyobb önállóság biztosítandó. Egyébként a közgyűlés által kiküldött bizottság, illetve albizottság igen részletes és értékes munkálatot készített a fővárosi törvény reformjára vonatkozólag. Ezen tervezet, azon kivételekkel, amelyekre különvéleményt terjesztettem elő, ma is fentartom.

Emlékezetem szerint köztem és az albizottság többsége között ez a lényeges különbség van, hogy a többség Vázsonyi Vilmos intencióit követve, bécsi mintára a *törvényható-*